

Na co Polacy wydają pieniądze?

Warszawa, czerwiec 2004 r.

- Przeciętne miesięczne wydatki gospodarstwa domowego w Polsce wynoszą 1694 zł, a w przeliczeniu na osobę – 568 zł.
- Najwięcej w gospodarstwach domowych respondentów wydaje się na żywność – przeciętnie 656 zł miesięcznie, a najmniej na dobra trwałego użytku – 25 zł.
- Wydatki na żywność i napoje stanowią 39% ogółu wydatków, na dom, energię i wodę – 22%. Natomiast wydatki na dobra trwałego użytku to zaledwie 2%, na kulturę, edukację i czas wolny – 3%, a na oszczędności i ubezpieczenia po 4% ogółu wydatków.
- W gospodarstwach domowych zaledwie 18% respondentów oszczędza się pewną część miesięcznych dochodów - średnio 371 zł.
- Mniej niż co piąty respondent deklaruje, że w gospodarstwie domowym, którego jest członkiem, kupuje się dobra trwałego użytku. Jeśli przeznaczają się na nie jakieś pieniądze to jest to średnio 112 zł.
- Gospodarstwa domowe oceniające swoją sytuację materialną jako dobrą wydają na podstawowe potrzeby, czyli żywność oraz mieszkanie i opłaty, zdecydowanie mniejszą część swoich dochodów (odpowiednio 32% i 19%) niż gospodarstwa, które oceniają swoją sytuację materialną jako złą (44% i 24%).
- Jednak wydatki gospodarstw domowych dobrze oceniających swoją sytuację materialną są wyższe dla wszystkich grup towarów i usług niż w przypadku gospodarstw oceniających ją źle.

Cytowanie, publiczne odtwarzanie, kopiowanie oraz wykorzystywanie w innej formie danych, informacji i opracowań zawartych w tej publikacji jest dozwolone pod warunkiem podania źródła: TNS OBOP.

W badaniu przeprowadzonym w dniach 20-23 maja 2004 roku TNS OBOP zadał respondentom pytania o wydatki ponoszone w gospodarstwach domowych, do których należą. W poniższym opracowaniu przedstawiona zostanie wysokość wydatków polskich gospodarstw domowych na towary i usługi należące do różnych kategorii, a także struktura tych wydatków.¹

WYDATKI GOSPODARSTW DOMOWYCH

Najważniejszą pozycją w budżetach polskich gospodarstw domowych są żywność i napoje – przeznaczają na nie przeciętnie 656 zł miesięcznie. Najmniej wydaje się na dobra trwałego użytku – średnio tylko 25 zł miesięcznie.

GOSPODARSTWA DOMOWE WYDAJĄ PIENIĄDZE NA RÓŻNE RZECZY. CHCIAŁ(A)BYM ZAPYTAĆ PANA(IA) O WYDATKI W PRZECIĘTNYM MIESIĄCU. W PRZYBLIŻENIU JAKIE KWOTY WYDAJE PAN(I) W PONIŻSZYCH KATEGORIACH?

	Średnia na gospodarstwo domowe	Odsetek gospodarstw mających wydatki z danej kategorii	Średnia dla gospodarstw, które ponosiły wydatki z danej kategorii
Żywność i napoje	656 zł	100%	656 zł
Ubrania i obuwie	122 zł	78%	157 zł
Dom, energia, woda	372 zł	99%	375 zł
Dobra domowe/ trwałego użytku/ meble	25 zł	23%	112 zł
Służba zdrowia i usługi medyczne	105 zł	77%	136 zł
Komunikowanie się i transport	135 zł	81%	166 zł
Wydatki na kulturę, edukację, czas wolny	57 zł	57%	100 zł
Inne artykuły i usługi	74 zł	55%	134 zł
Ubezpieczenie	64 zł	51%	126 zł
Oszczędności	65 zł	18%	371zł
Łączne wydatki	1694 zł	-	-

¹ Sondaż zrealizowano w dniach 20 - 23 maja 2004 r. na ogólnopolskiej, losowej, reprezentatywnej próbie 1005 mieszkańców Polski w wieku 15 i więcej lat. Maksymalny błąd pomiaru dla tej wielkości próby wynosi +/- 3,1%, przy wiarygodności oszacowania równej 95%.

We wszystkich gospodarstwach domowych – co jest oczywiste – wydaje się pieniądze na żywność, a w prawie wszystkich (99%) na czynsz oraz opłaty za energię i wodę. Zdecydowana większość ponosi także wydatki na zdrowie, odzież i obuwie oraz komunikację i transport. Najczęściej w gospodarstwach domowych w Polsce rezygnuje się z oszczędzania – odkłada się pieniądze tylko w 18% gospodarstw, a także z wydatków na dobra trwałego użytku, ubezpieczenie oraz kulturę, edukację i czas wolny.

GOSPODARSTWA DOMOWE WYDAJĄ PIENIĄDZE NA RÓŻNE RZECZY. CHCIAŁ(A)BYM ZAPYTAĆ PANA(IA) O WYDATKI W PRZECIĘTNYM MIESIĄCU. W PRZYBLIŻENIU JAKIE KWOTY WYDAJE PAN(I) W PONIŻSZYCH KATEGORIACH?

	Średnia na osobę	Średnia na osobę dla gospodarstw, które ponosiły wydatki z danej kategorii
Żywność i napoje	211 zł	211 zł
Ubrania i obuwie	39 zł	50 zł
Dom, energia, woda	129 zł	130 zł
Dobra domowe/ trwałego użytku/ meble	8 zł	36 zł
Służba zdrowia i usługi medyczne	39 zł	51 zł
Komunikowanie się i transport	43 zł	52 zł
Wydatki na kulturę, edukację, czas wolny	20 zł	34 zł
Inne artykuły i usługi	25 zł	45 zł
Ubezpieczenie	20 zł	39 zł
Oszczędności	30 zł	172 zł
Łączne wydatki	568 zł	-

Również w przeliczeniu na osobę najwięcej wydaje się w gospodarstwach domowych na żywność (średnio 211 zł) oraz na czynsz oraz opłaty z energię i wodę (129 zł). Najmniej pieniędzy przeznaczają się na dobra trwałego użytku – średnio zaledwie 8 zł miesięcznie na osobę.

GOSPODARSTWA DOMOWE WYDAJĄ PIENIĄDZE NA RÓŻNE RZECZY. CHCIAŁ(A)BYM ZAPYTAĆ PANA(IA) O WYDATKI W PRZECIĘTNYM MIESIĄCU. W PRZYBLIŻENIU JAKIE KWOTY WYDAJE PAN(I) W PONIŻSZYCH KATEGORIACH? (średnia dla gospodarstw, które ponosiły wydatki z danej kategorii)			
Ocena sytuacji materialnej	DOBRA (15%)	ŚREDNIA (57%)	ZŁA (28%)
Żywność i napoje	847 zł	667 zł	529 zł
Ubrania i obuwie	265 zł	142 zł	121 zł
Dom, energia, woda	510 zł	380 zł	292 zł
Dobra domowe/ trwałego użytku/ meble	152 zł	102 zł	95 zł
Służba zdrowia i usługi medyczne	214 zł	124 zł	118 zł
Komunikowanie się i transport	293 zł	155 zł	115 zł
Wydatki na kulturę, edukację, czas wolny	141 zł	97 zł	83 zł
Inne artykuły i usługi	168 zł	133 zł	129 zł
Ubezpieczenie	215 zł	110 zł	108 zł
Oszczędności	564 zł	281 zł	154 zł
Łączne wydatki	2708 zł	1672 zł	1220 zł

28% respondentów ocenia swoją sytuację materialną jako złą. W gospodarstwach domowych tych osób przeciętne miesięczne wydatki wynoszą 1220 zł. 15% badanych ocenia sytuację materialną swojego gospodarstwa domowego jako dobrą, a średnie wydatki w tej grupie wynoszą 2708 zł.

Gospodarstwa, które lepiej oceniają swoją sytuację materialną wydają więcej na towary i usługi ze wszystkich kategorii. Częściej także niż gospodarstwa oceniające swoją sytuację materialną jako złą ponoszą też wydatki na różnego rodzaju dobra i usługi np. związane z kulturą, edukacją i czasem wolnym.

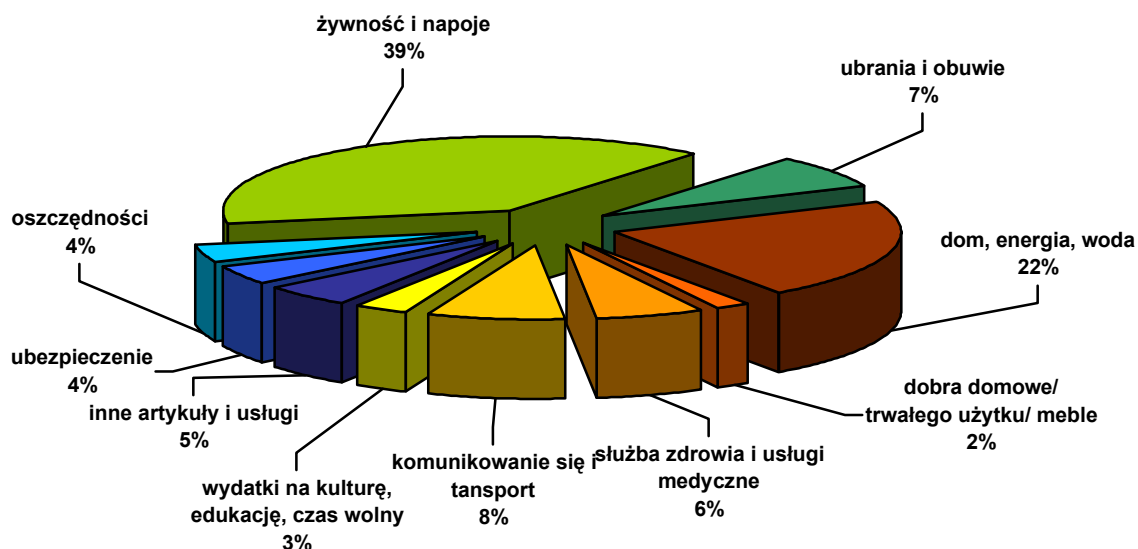
GOSPODARSTWA DOMOWE WYDAJĄ PIENIĄDZE NA RÓŻNE RZECZY. CHCIAŁ(A)BYM ZAPYTAĆ PANA(IA) O WYDATKI W PRZECIĘTNYM MIESIĄCU. W PRZYBLIŻENIU JAKIE KWOTY WYDAJE PAN(I) W PONIŻSZYCH KATEGORIACH? (odsetek gospodarstw mających wydatki z danej kategorii)			
Ocena sytuacji materialnej	DOBRA (15%)	ŚREDNIA (57%)	ZŁA (28%)
Żywność i napoje	100%	100%	100%
Ubrania i obuwie	89%	82%	62%
Dom, energia, woda	98%	100%	99%
Dobra domowe/ trwałego użytku/ meble	34%	22%	18%
Służba zdrowia i usługi medyczne	82%	76%	77%
Komunikowanie się i transport	93%	84%	71%
Wydatki na kulturę, edukację, czas wolny	86%	59%	38%
Inne artykuły i usługi	65%	57%	47%
Ubezpieczenie	57%	52%	44%
Oszczędności	44%	19%	3%

STRUKTURA WYDATKÓW

W strukturze wydatków gospodarstw domowych najważniejszą pozycją jest żywność – wydatki na nią stanowią przeciętnie 39% ogółu wydatków. Drugie w kolejności są wydatki na czynsz i rachunki (za energię, wodę), które stanowią średnio 22% wydatków respondentów. Tak więc ponad połowę dochodów Polaków pochłania codzienne utrzymanie. Duży udział wydatków na żywność świadczy o tym, że poziom życia ludności nie jest w Polsce wysoki.

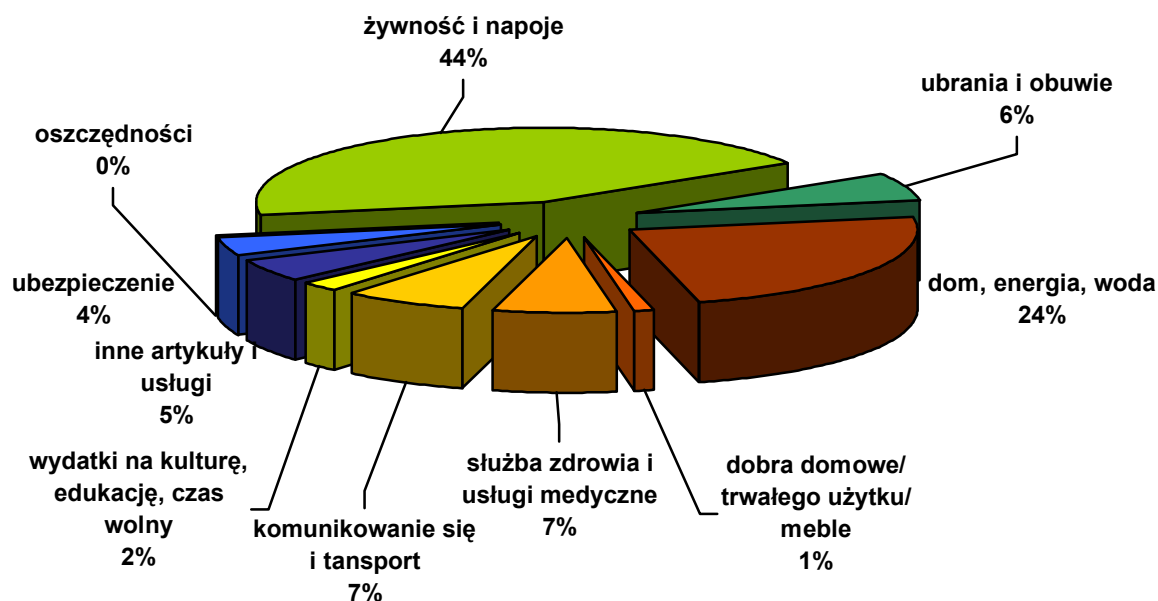
Najmniej istotną pozycją w strukturze wydatków gospodarstw domowych są wydatki na dobra trwałego użytku – stanowią one zaledwie 2% ogółu. Niewielki jest także udział wydatków na kulturę, edukację i czas wolny oraz na ubezpieczenia i oszczędności.

Struktura wydatków gospodarstw domowych

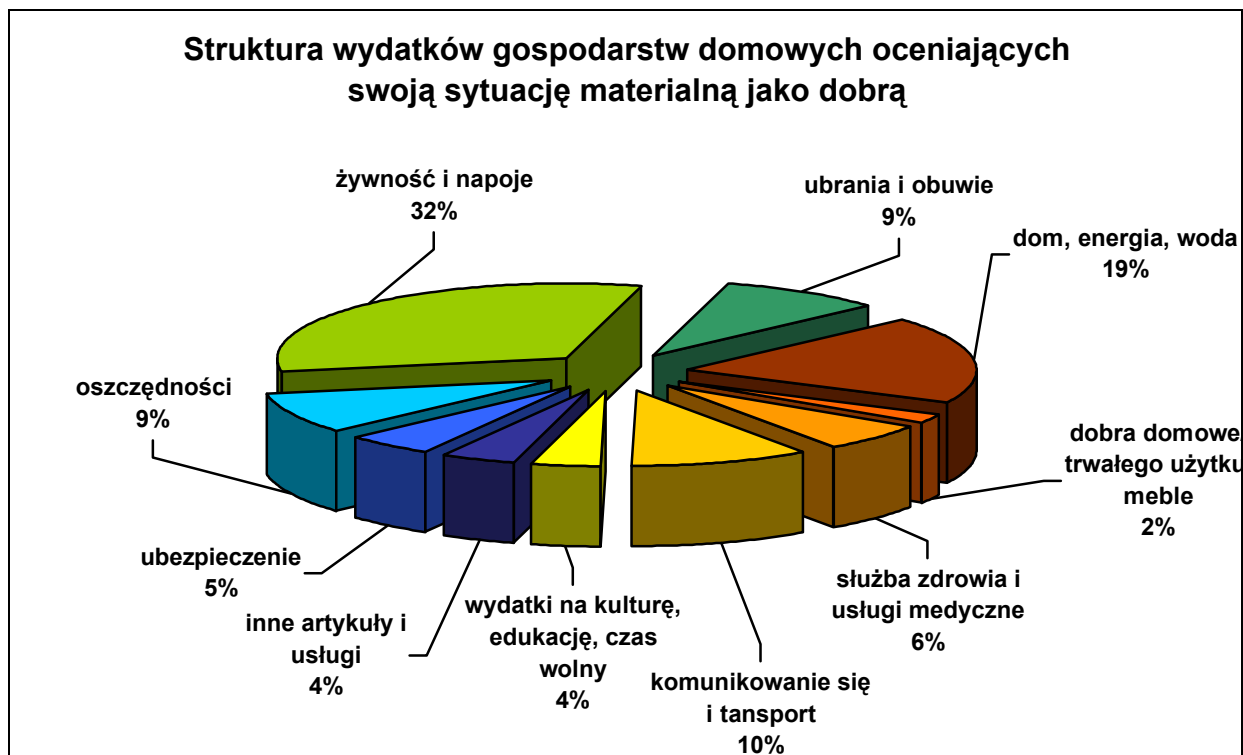

W gospodarstwach domowych osób, które oceniają swoją sytuację materialną jako złą, aż 44% wydatków stanowią wydatki na żywność i napoje, a 24% – opłaty za mieszkanie, energię i wodę.

Struktura wydatków gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną jako złą

Natomiast w gospodarstwach respondentów oceniających swoją sytuację materialną jako dobrą oszczędza się przeciętnie 9% dochodów. Wydatki na żywność i napoje stanowią w tej grupie 32% ogółu wydatków, a opłaty za mieszkanie, energię i wodę – 19%. Gospodarstwa te większą część pieniędzy, którymi dysponują przeznaczają na dobra trwałego użytku, komunikację i transport, kulturę, edukację i czas wolny.

WYDATKI NA PODSTAWOWE PRODUKTY I USŁUGI

Najważniejszą pozycję wśród wydatków polskich gospodarstw domowych stanowi żywność i napoje. Są nabywane przez wszystkie gospodarstwa, które średnio przeznaczają na nie 656 zł miesięcznie, co stanowi aż 39% ich dochodów.

Gospodarstwa znajdujące się we własnej ocenie w złej sytuacji materialnej wydają na żywność 44% pieniędzy jakie mają do dyspozycji, przeciętnie 529 zł. Natomiast gospodarstwa w dobrej sytuacji materialnej przeznaczają na żywność średnio 847 zł miesięcznie czyli 32% swoich dochodów. Wydatki na żywność i napoje rosną oczywiście wraz ze wzrostem liczby osób w gospodarstwie domowym.

Ważną pozycją w budżetach gospodarstw domowych są wydatki związane z czynszem oraz opłatami za energię i wodę – stanowią one 22% wszystkich wydatków. Wydatki te są wyższe w gospodarstwach dobrze oceniających swoją sytuację materialną,

ale jednocześnie stanowią w ich przypadku mniejszą część ogółu wydatków gospodarstwa. Najwyższe wydatki tego typu są w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców – średnio prawie 500 zł, a najniższe na wsi – 240 zł.

OSZCZĘDNOŚCI

Okazuje się, że większość Polaków w ogóle nie oszczędza, a ci którzy oszczędzają odkładają niewielkie sumy. Oszczędza się część miesięcznych dochodów w prawie co piątym (18%) gospodarstwie domowym – średnio 371 zł. Jednak w 70% gospodarstw odkłada się kwoty niższe od średniej.

Oszczędza się w gospodarstwach domowych 44% osób oceniających swoją sytuację materialną jako dobrą (średnio 564 zł), 19% oceniających ją jako średnią (329 zł) i tylko 3% oceniających ją jako złą (154 zł).

W gospodarstwach domowych uważających swoją sytuację materialną za złą udaje się oszczędzić tylko mniej niż co setną zarobioną złotówkę. Wśród oceniających swoją sytuację materialną za dobrą, na oszczędności przeznacza się prawie co dziesiątą wydawaną złotówkę.

Oszczędności są największe w gospodarstwach domowych jednoosobowych, w gospodarstwach respondentów należących do grupy przedsiębiorców oraz badanych w wieku 50-59 lat

DOBRA TRWAŁEGO UŻYTKU

Na dobra trwałego użytku przeznacza się część dochodów w mniej niż co czwartym (23%) gospodarstwie domowym. Sumy przeznaczane na te dobra są bardzo niewielkie, zaledwie 25 zł przeciętnie na gospodarstwo domowe (112 zł jeśli wziąć pod uwagę tylko gospodarstwa, w których ponosi się jakieś wydatki na ten cel). Tylko w gospodarstwach domowych 26% respondentów spośród tych, w których kupuje się dobra trwałego użytku, przeznacza się na ten cel więcej niż 100 zł miesięcznie.

Gospodarstwa domowe, które oceniają swoją sytuację materialną jako dobrą, jeśli kupują dobra trwałego użytku to przeznaczają na nie średnio 152 zł miesięcznie. Natomiast te, które oceniają swoją sytuację materialną jako złą, jeśli nabywają dobra trwałego użytku to przeznaczają na nie przeciętnie 95 zł, ale zaledwie 18% gospodarstw w tej grupie kupuje dobra trwałego użytku.

WYDATKI NA KULTURĘ, EDUKACJĘ, CZAS WOLNY

Również na kulturę, edukację i czas wolny gospodarstwa domowe w Polsce przeznaczają bardzo niewielką część pieniędzy, którymi rozporządzają – zaledwie 3%. 43% gospodarstw nie wydaje na ten cel ani złotówki, pozostałe średnio 100 zł miesięcznie.

Im gorsza ocena sytuacji materialnej respondenta, tym mniejszą część wydatków w jego gospodarstwie domowym stanowią nakłady na kulturę, edukację oraz czas wolny i tym niższe są to sumy. W gospodarstwach domowych respondentów uważających swoją sytuację materialną za dobrą wydatki z tej grupy stanowią 4% ogółu wydatków. 86% gospodarstw z tej grupy ponosi tego typu wydatki, wynoszą one przeciętnie 141 zł miesięcznie. Jeśli sytuacja materialna gospodarstwa domowego została oceniona jako zła to tylko 38% z nich ponosi wydatki na kulturę, edukację i czas wolny. Wynoszą one średnio 83 zł i stanowią 2% ogółu wydatków.

Wydatki na kulturę, edukację i czas wolny są najwyższe w gospodarstwach domowych respondentów w wieku 20-29 lat – średnio 95 zł, a najniższe w gospodarstwach respondentów w wieku 60 i więcej lat – średnio 23 zł.

WYDATKI NA SŁUŻBĘ ZDROWIA I USŁUGI MEDYCZNE

Na służbę zdrowia i usługi medyczne ponosi się wydatki w większości gospodarstw domowych – w 77%, średnio wydaje się w nich 136 zł miesięcznie na ten cel. Wydatki z tej grupy stanowią 6% ogółu wydatków.

Najwyższe wydatki na służbę zdrowia ponosi się w gospodarstwach domowych respondentów wieku 60 lat i więcej – przeciętnie 146 zł miesięcznie. Najmniej wydaje się na ten cel w gospodarstwach najmłodszych respondentów pomiędzy 15 a 29 lat – nieco ponad 60 zł miesięcznie.